

Najważniejsze aspekty dotyczące angażowania wolontariusza

Podstawy prawne:

Aktem prawnym regulującym całościowo działalność organizacji pozarządowych oraz wolontariatu jest ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. nr 96, poz. 873 z późn. zm.) która m.in. definiuje pojęcie wolontariusza, podmioty mogące korzystać z pomocy wolontariuszy, wskazuje obowiązki korzystającego względem ochotników, nakazuje zawrzeć z wolontariuszem porozumienie o współpracy oraz zapewnić ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Kto może zostać wolontariuszem?

Zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy **wolontariuszem** jest osoba, która ochotniczo, dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie.

Wolontariuszami mogą być też **cudzoziemcy** legalnie przebywający w Polsce (nie muszą posiadać zezwolenia na pracę).

Wolontariatem z powodzeniem mogą zajmować się również **osoby bezrobotne**, nie tracąc ani statusu bezrobotnego, ani prawa do zasiłku. Bezrobotny wykonuje świadczenie wolontarystyczne dobrowolnie i bezpłatnie i w każdym momencie może podjąć pracę zarobkową.

Szczególną uwagę należy zwrócić na osoby niepełnoletnie, które mogą być wolontariuszami pod warunkiem, że wyrażą na to zgodę ich rodzice lub opiekunowie. Instytucje korzystające ze świadczeń niepełnoletnich wolontariuszy powinny więc żądać od nich pisemnej zgody rodziców lub opiekunów;

Czy członek stowarzyszenia może zostać wolontariuszem?

Nowelizacja ustawy ze stycznia 2010 r. określiła wprost, że członek stowarzyszenia może także wykonywać zadania w ramach wolontariatu na rzecz stowarzyszenia, którego jest członkiem. Jeśli więc członek stowarzyszenia chce zaangażować się w działania na zasadzie wolontariatu to organizacja powinna zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy podpisać z nim porozumienie.

Na jakiej podstawie prawnej działają wolontariusze?

Wolontariusz wykonuje świadczenie na rzecz korzystającego na podstawie umowy wolontariackiej.

Zakres, sposób i czas wykonywania świadczeń określany jest wspólnie przez korzystającego i wolontariusza.

Miejsce wykonywania świadczenia przez wolontariusza powinno zostać określone w porozumieniu. Jeżeli brak jest takiego określenia, wolontariusz powinien wykonywać świadczenia w miejscu, które wynika z charakteru świadczenia.

Jeśli porozumienie między stronami będzie zawierane na okres dłuższy niż 30 dni, powinno zostać sporządzone na piśmie, jeśli na okres do 30 dni, porozumienie zawierane jest w formie ustnej lub pisemnej.

Wolontariusz może w każdej chwili żądać aby treść ustnej umowy została potwierdzona na piśmie.

Jednak w przypadku, gdy świadczenie trwa krócej niż 30 ale jednocześnie jest wkładem osobowym wykazywanym w projekcie, dla celów ewaluacyjnych projektu należy z wolontariuszem takie porozumienie podpisać.

Porozumienie powinno zawierać postanowienie o możliwości jego rozwiązania – oznacza to, że wolontariusz lub korzystający mogą rozwiązać umowę za wypowiedzeniem albo bez wypowiedzenia na warunkach określonych w umowie.

Wzór porozumienia przygotowany przez MPS dostępny jest na stronie www.pisop.org.pl/FIO/

Jakie są obowiązki organizacji korzystającej z pracy wolontariuszy?

Organizacja jest zobowiązana do:

- poinformowania wolontariusza o przysługujących mu prawach i jego obowiązkach oraz udostępnienia mu tych informacji;
- do wydania pisemnego zaświadczenia o wykonywanych przez wolontariusza świadczeniach, w tym o zakresie wykonywanych przez niego świadczeń (wzór karty aktywności do pobrania na stronie: www.pisop.org.pl/FIO/)
- zapewnienia wolontariuszowi bezpiecznych i higienicznych warunków wykonywania przez niego świadczeń, w tym odpowiednich środków ochrony indywidualnej uzależnionych od rodzaju świadczeń i zagrożeń związanych z ich wykonywaniem, informowania wolontariusza o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami.
- pokrywania, na zasadach dotyczących pracowników, kosztów podróży służbowych i diet. Z tego obowiązku wolontariusz może zwolnić korzystającego, ale wyłącznie w formie pisemnej pod rygorem nieważności!

Ponadto organizacja może:

- na prośbę wolontariusza, wydać pisemną opinię na temat wykonywanych przez wolontariusza świadczeń;
- pokrywać, na zasadach dotyczących pracowników, inne niezbędne koszty ponoszone przez wolontariusza, związane z wykonywaniem świadczeń na rzecz korzystającego;
- pokrywać koszty szkoleń wolontariuszy w zakresie wykonywanych przez nich świadczeń określonych w porozumieniu.

Ubezpieczenie wolontariusza

Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Gdy wolontariusz wykonuje swoje świadczenie **przez okres krótszy niż 30 dni**, a także wtedy gdy porozumienie zostało zawarte na czas nieokreślony, korzystający ma obowiązek ubezpieczenia wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków. Musi zatem podpisać umowę z towarzystwem ubezpieczeniowym, a następnie opłacać za wolontariusza składkę.

Korzystający jest zobowiązany do ubezpieczenia wolontariusza, nawet gdy wolontariusz wykonuje świadczenia przez bardzo krótki okres czasu np. 1 lub 2 dni. **Wolontariusz nie ma możliwości zwolnienia korzystającego z tego obowiązku.**

W sytuacji, gdy wolontariusz podpisze porozumienie na okres dłuższy niż 30 dni, korzystający nie musi ubezpieczać wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków, ponieważ przysługuje mu ubezpieczenie na mocy ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz.U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1674). W takiej sytuacji wolontariusz objęty jest ubezpieczeniem już od pierwszego dnia obowiązywania porozumienia.

Ubezpieczenie zdrowotne

Ustawa wprowadza możliwość objęcia wolontariusza ubezpieczeniem zdrowotnym, jeżeli nie jest on objęty ubezpieczeniem zdrowotnym z innego tytułu. W takiej sytuacji korzystający może, ale w żadnym wypadku nie musi, zgłosić wolontariusza do ubezpieczenia zdrowotnego.

Korzystający zgłasza wolontariusza do ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia, następnie podpisuje umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia, a potem opłaca za wolontariusza składkę zdrowotną.

Składki zdrowotne, których wysokość obliczana jest od podstawy wymiaru odpowiadającemu najniższemu wynagrodzeniu, odprowadzane są przez korzystającego do NFZ, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Należy pamiętać, że wolontariusz zostaje objęty ubezpieczeniem zdrowotnym od dnia określonego w umowie zawartej umowy przez korzystającego z NFZ.

Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej

Korzystający może zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej (tzw. OC). Powinien zastanowić się nad tym, czy przy konkretnym świadczeniu nie powinien ubezpieczyć wolontariusza od odpowiedzialności cywilnej. W razie gdyby wolontariusz wyrządził szkodę korzystającemu, innej osobie lub instytucji, ubezpieczenie pokrywałoby wartość ewentualnego odszkodowania.

Jak ewidencjonować koszty związane z wolontariatem?

Ustawowe koszty, ponoszone przez organizację na rzecz wolontariuszy traktować należy jako koszty prowadzenia działalności organizacji i należy je ujmować w ewidencji księgowej.

Wartość tych świadczeń nie jest traktowana jako darowizna na rzecz korzystającego.

W praktyce oznacza to, że wolontariusz nie może przeliczyć na pieniądze wykonanego świadczenia i traktować go jak darowiznę. W związku z tym w zeznaniu podatkowym nie może odliczyć jako darowizny wartości wykonywanego przez siebie świadczenia.

Jakie dokumenty są niezbędne do zaangażowania wolontariusza i rozliczenia jego pracy w ramach projektu?

Każdy wolontariusz, niezależnie od czasu trwania jego zaangażowania musi podpisać porozumienie wolontariackie oraz wypełnić kartę czasu pracy.
do sprawozdania z realizacji projektu.